

Передплата

на «РУСЛАНА» вноситься:

в Австрії:

на півліт рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1 7/10 кор.

За границею:

на півліт рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі число по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска» — з Русланових псалмів М. Пашкевича.

Виходить у Львові що дня крім неділь і руских свят о 5^{1/2} год. пополудни.

Редакция, адміністрація і експедиція «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровського (Хорунщини). Експедиція місцева в Агенції Соколовського в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженя. — Рекламні неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесення по 30 с. від стрічки.

Плоди консолідаційного посіву.

(В десяти роковини консолідації).

(+) Саме десять літ минуло від того злощасного дня, коли у Львові, в салі «Народного Дому» при участі опозиційних народовців, відпоручників і мужів довіря «руско-української радикальної партії» і москвофілів (Марков — «муж довіря» і т. и.) відбули ся збори для переведеня консолідації, як говорило ся, всіх руских сил. Очевидно виключено від тих сходи (бо впрочім не годили ся з сею роботою) т. зв. новоеристів, котрих названо від тепер новокурсниками, що би тим зазначити упадок нової ери, а почин політики нового курсу, хоч як-раз на відворот посол Барвінський і його близші політичні товариші тодішнього «русского клубу парламентарного» остали при до-тогочасній політиці, а навпаки послі Романчук і Телішевський, що тоді виступили з руского клубу, почали політику нового курсу. Та не про се хочемо тут з нагоди роковин консолідації говорити, бо геза сеї справи була в нашім дневнику вельми основно пояснена. Ми бажаємо на се лише звернути бачність, що посол Барвінський, котрий мимо завзятих напастей сконсолідованих з москвофілами народовців, які називали его «зрадником руского народу» і иншими подібними епітетами, не дав ся наклонити до «сделки» з відступниками руского народу, а всюди по зможі поборював сю злощасну «сделку» словом і письмом, а наші читачі певно добре ще тямлять цілі серії статей в нашім дневнику, в яких були виказані страшні наслідки народовско-радикально-москвофільської консолідації.

Довгий час найсильніші аргументи не трафляли до голови запоморочених консолідацією народовців, поклик «нищити Барвінського», підхоплений від москвофілів, став начеб програмою, і ті, що думали запрягти москвофілів до свого воза, не стямили ся, як опинили ся в москвофільських шорах. Але ще й тоді відкладали національну окремішність в довгий ящик, ще й тоді гляділи з москвофілами спільного ґрунту, ще й тоді із спокоєм і мовчальною смиренною ягнати переносили всілякі наруги, з якими москвофільські органи накидали ся на нашу національну ідею, нашу мову і літературу, допомагали навіть москвофілам перерабляти читальні «Просьвіти» на читальні общества Качковського і т. и.

Після памятного спільного святкованя знесеня панщини на Замковій горі, яке закінчило ся на плечах українсько-рускої молодіжки героїзмом москвофільських палочників, почали помало із сего консолідаційного чару прочумувати ся і самі уперті

консолідаційники. Консолідація розбила ся, але не щезла та кириня, якої она наробила. Навпаки доперва по її розбитю в цілій наготі починають показувати ся сумні плоди кількалітнього консолідаційного посіву.

Скріпивши свої сили з підмогою народовців, підорвавши почини народовецької роботи, почули ся москвофіли панами в краю, а щоби своє панованє обезпечити і утривалити, почали систематичну боротьбу і кертичну роботу проти всего, що причиняє ся до розвитку українсько-рускої народної ідеї і її піддержує. В сій боротьбі не лякають ся уживати найпоганійших і найпідліїших способів, денунціяцій, інтриг і т. п. шукаючи собі спільників в польськім таборі до сеї боротьби. Найбільшу бачність звернули на рускі гімназії і їм головно треба приписати відомі добре події в Перемишлі, у Львові, Тернополі, а тепер в Коломиї. Подібними способами послугують ся, щоби в Санчі оклеветати укр.-руску бурсу атеїстичною; переносили учителів і урядників з Галича, Снятина і т. д. се також плоди москвофільських доносів; вислід виборів до рад повітових в Раві і Коломиї і богато инших подібних подій останних часів (між тими і останні ревізії і арештованя) се все робота тих, котрими кермує московска агенція львівска, серед якої сидить славний «муж довіря» независимих народовців. Отакі гіркі плоди сходять з консолідації, до якої безкарно прикладали свої руки «независимі» народовці.

Положенє Русинів на Буковині.

(Дальше).

Так денунціуює він буковинських Русинів перед правительством далі, може змилює ся оно для Волохів коштом Русинів знов на якусь уступку, або даруночок, тому й каже далі:

«Дивацка є та убійча упертість, з якою австрійське правительство до внїшньої хвилі підпирал той процес славянченя! Оно подобає на того траїста, що копає що дня свій власний гріб. Один російський дипломат е характеризував ту сумно-сьмішну роботу такими вухвалними але влучними словами: «В Галичині коштує нас наша справа величезні гроші; до Буковини не посилаємо тепер вже ані копійки».

Нехай се і правда, що той російський дипломат каже, то Австрія своїм незичливим трактованєм Славян ще тим певніше копає собі гріб. Щастє лиш для Австрії, що над Невою ведуть політику ще вужкоглядніші люди, ніж в Австрії. Всі австрійські Славяни знають, що в Росії тяжить на Русинах і Поляках ще тяжший гнет, як в Австрії, отже знають добре, яка доля стрітила-б їх там. До російського кнута не тягне нікого, хіба плаченого наймита або чоловіка з розлуки.

Австрія ж буде на се і крім Поляків зневажає своїх Славян. В тійже хвилі, як Росія віднесла-б ся до своїх поневолених славянських народів гуманно і людяно, дала свободу культурного і природного розвою, в тій хвилі наступила-б для Австрії дійсно критична ситуація. Тоді мусіла-б Австрія хіба конкурувати з Росією в людянім трактованю своїх славянських народів.

Далі др. Жорж Полович говорить таке:

«Ще менше мож зрозуміти, як католицькі круги, що в инших разях такі скрайно чуйні, не добачили через так довгий час ту небезпечність, яка грозить католицизму на сході Австрії».

«Галичина і руска часть Угорщини, сегодня католицькі, були колись посїлости православія. Сусідній церкві буковинській, не в думці ревіндикаційна війна, доки она остане волоською. Она не може мати амбіції на побіду, в наслідок котрої она-б попала через приплив славянських країн у національну кризу. Раз зіславянченя, она-б не задержала своєї нинїшної оборонної позиції. Зіславянченя стала-б она природним ходом річи агресивною і мусіла-б взяти на себе місяю, страчені краї здобути назад для православія».

«Свяятий отець в Римі має повну причину в найскритїшій кутку свого серця від часу до часу помолитись за волоский характер буковинської православної церкви».

Дуже характеристичний се уступ промови д-ра Жоржа Поповича. Тут відкрив «вірний» син своєї церкви, на що служить ему і церковній зверхности на Буковині те, що людям найсвятїйше: віра і церква. Православна віра і церква має у него і у его одномішленників в черновецькій консисторії вартість доти, доки вона може удержатись волоскою і доки не входить в ту святиню за богато й других не волоских вірних! Тому то й відпекалась православна (!) черновецька консисторія свого часу Галичан охотних вступити в лоно православної церкви. Сим своїм безпримірним учинком чванить ся навіть черновецька консисторія горі перед католицькими кругами, у себе-ж дома прозивають ті самі «взірцеві» пастирі православія православних Русинів у нїя там, мовляв, що се певний элемент для православної церкви! Так торгують сї люди навіть найсвятїйшим із святых!

Помимо того, що католицькі Русини в Галичині нічим і ніколи не спроневерили ся католицизму, хоть там московска пропаганда, як сам др. Жорж Попович наводячи слова російського дипломата, каже: kostet enormes Geld; помимо того, що навіть в Росії мусіло російське правительство тяжкого терору ужити, аби католицьких Русинів холмських привернути до православія; помимо того що і Хорвати і другі католицькі Славяни ніколи ніяким учинком не спроневерились своїй католицькій церкві, денунціуює він рівно в горі перед католицькими кругами Славян яко непевний элемент католицької церкви. Значить: приймайте їх там, що мога, аби лиш

Ліцитації

в Публичній Галі аукційній, Львів, пасаж Миколиша, будуть відбувати ся постійно два рази в тиждень все о 4. год. пополудни, а іменно: в **понеділи** на образи, дорогоцінності, меблі, дивани, фортепьяни, повози і взагалі твори штуки; в **четверги** на гардеробу, господарські урядженя, машини до шитя та инші дешеві предмети до щоденного ужитку. Списи прийятих річий на ліцитацію будуть виставлені найпізнійше 2 дни перед ліцитацією у вікнах Галі, а на жаданє за малою оплатою можуть бути прислані. Вистава отворена щодень від 3. до 8^{1/2} год. попол., а в сьвята від 9. до 12. год. в полудне.

Бюро отворене для прийнятя річий і виплат від 9. до 12^{1/2} год. в полудне.

27(20—?)

не дай Боже, неприбули ще й тої до православної церкви!

Дивна річ, що тут і віденська газета «Vaterland» басує Волохам. А ті люди дуже чуйні на інтерес своєї католицької церкви. Але видно, що й тих перехитрюють волоскі політики.

Тут в нас дома як-раз Волох, митрополит Морар заінагурував в вісімдесятих роках своїми апольогіями протів католицизму нетерпимість, якої доси на Буковині за руских владиків не чувано.

Але в Черновець до Відня далеко. Там можна німецьким католикам замилити очі і представити як-раз протівно не-волохского митрополита, не православному волохску консисторию нетерпимцями і протівниками католицизму, але Русинів.

І хоть фактів на се нема ніяких, то підурений «Vaterland» помагає й собі на Русинів метати каміннями. А врешті, Бог їх там знає, може вони між собою ліпше знають ся. Може наша волоска консистория дійсно в своїм внутрі має більше віроісповіданя православною фонду як православія? Може й так, що «Vaterland» ліпше, ніж ми Русини втаємничений. Може вже й готовий плян переходу православних Волохів до католицизму, про який перехід, як знаємо, навіть вели ся вже поважні наради між Волохами на Буковині. Інакше годі зрозуміти, чому архикалицький «Vaterland» настановляє як-раз Волохів опікунами православія.

Знава річ, що Рим ідеєю злуки всіх християн під свій католицький покров живо перенятий, і де лиш яка нагода лучить ся, то Рим зараз в тім дусі чинний. Як-раз греко-католицькі Русини мали-б бути тим мостом, котрий би зєднав западну латиньску церкву з східною грецькою церквою. Але тут повторяє ся в Галичині те саме зі сторони Поляків, що в нас зі сторони Волохів Поляки, ті ославлені католики, знехотіли заміри і акцію Симу тим, що зробили в Галичині із злученої греко-католицької церкви якусь другорядну, властиво підрядну католицьку церкву, щоби лиш не допустити Русинів і на тім поли оо рівноправности. Бог его знає! Може Рим у сїм й не свідомий. Але заходи Риму, вкоротити рівноправність греко-католицької церкви Русинів в Америці, вказують на щось инного. Хиба що й там лячка рука замішана.

Поляки лиш доти такі дуже певні своїй католицькій церкві, доки не грозить їм евентуальність ділитись на тім поли рівностию з Русинами. Тому не надумують ся ті «ревні» католики ані хвилини, тероризувати Русинів й на тім поли, і таким чином псувати пляни Риму. Бож кожда православна людина, або кождий православний нарід мусить ся руками, ногами й зубами відгрібати й віддати, щоби не придбати собі злукою грецької церкви з латиньською церквою такого підрядного становища для своєї церкви, якого зазнають галицькі греко-католики. Утиски і урази в тім згляді довели до того, що у греко-католицьких Русинів в Америці виринула гадка оснувати окрему самостійну руску церкву. Впадає в очі, чому ті Русини не вертають назад до православної церкви? В Галичині, буде казати др. Жорж Попович, стримує їх від того терор польської власті; там жеж, в Америці не досягає їх власть польського намісника, там могли-б они після преміс д-ра Поповича просто летіти до православія. Чомуж не чинять они того?!

Дивний се нарід ті Русини! Одним він певний, бо тягне до православія, так кричить польська шляхта. Другим він страшний, бо тягне до унії. Так кричать черновецька консистория, хоть сама відпекує ся охоти пристати до православія. Др. Жорж Попович в Букурешті а волоскі газети на Буковині знов денунціюють, що Русини чигають лиш на добру нагоду, аби заподіяти лихо католицькій церкві. Не знати, як погодити з собою такі суперечности? Але злоба не питає за льогіку.

Др. Жорж Попович виводить дальше:

«Для Росії не може нічого бути більше пожаданим як славянська єрархія в Чернівцях. Се була би визначна духовна авангарда, через котру Росія взяла би Буковину у своє посіданє, тимчасом скрито, поки збруя наспіла би, щоби заговорити послідне слово. Відси має пропаганда цілий схід Австрії поломінню займати. Отак

має Росія винайти Архімедову точку опертя, відки зможе повернути судьбу Австрії після своєї волі. Так найде Росія ту широку браму для своїх московських баталіонів машеруючих до Відня».

«Се не минутий зиск, який буде мати Австрія із славнищеня Буковини. Гріб, який копає ся для нас, стане далеко опаснішою моголюю для самого гробаря. Побиваючи волоский нарід, побиває Австрія свої власні інтереси».

Се вже так звана висша або і найвисша політика, якої ми нашими скромними заходами політичної мудрости не в силі піїмити.

Нас дивує лиш, чому Росія мусить аж на дозвіл тих 300.000 буковинських Русинів чекати, аби могла свій марш до Відня вже раз розпочати? Ми все були тої, мабуть хибної думки, що Москва була би дорога до Відня на Перемишль і Краків, а то от як річ стоїть, на Чернівці! І се ще залежить від згоди 300.000 буковинських Русинів! Але як так, то Австрія може бути зовсім спокійна. Бо коли 127-літня недоля буковинських Русинів і плеканє русо-фільского духу між Русинами волоскою консисторією не пострафили загнати Русинів у московскі рамена, що доказують факти, то думаємо, що Москва мусить вже якимсь иншим способом добирати ся до Австрії. Хто знає, може се ему легше буде через Букурешт так, як колись до Туреччини?!

«З огляду на етнографію, Буковина може бути лиш волоскою або рускою», виводить др. Жорж Попович далі. «Із сеї ділеми не може Австрія вийти: вона мусить одну із сих двох евентуальностей вибрати».

Історія Буковини і інших країв, вказує на инший вихід: на сусідне пожитє Русинів і Волохів попри себе.

За часів молдавської держави жили вже на Буковині Русини з Волохами попри себе. Так само живуть ті оба народи і від прилученя сего краю до Австрії побіч себе, не пожерли одні других по нині, то не зайдять одні других і на будуче, але зайдять їх, як зараз побачимо, обох инші обставини.

(Дальше буде).

3 західної Галичини.

(Допись).

Дописи з Мазурщини в посліднім часі («Діло» ч. 46 і 52) торкнули об справу для нас вельми діямаючу і болючу. Сто кільканадцять тисяч гр.-католиків в самій корінній Мазурщині, значить в таких повітах, де або нема цілком руских сіл, або в таких кутах повітів мішаних чи переважно — польських, де є лише села з польським населенєм. Се правдиві числа! Коли би до числа гр.-католиків з корінної Мазурщини вчислити Русинів з окресностей гірських і підгірських в повітах Ясло, Стрижів, Коросно, Горлиць, Гривів, Новий Санч і Новий Торг, випаде число се кілька разів більшим. Сему не дивувати ся! Ще й тепер парохії рускі на Підкарпатю тягнуть ся аж під Татри, а сліди є ще нині дуже виразні, що «Господи помилуй» співали ще колись дальше на захід. Видно се по стилю «косцюлків», видно се по іконостасах, декуди перехованих, видно се по інших уладженях косцельних. Вісток про се маємо мало дуже, мало, бо на жаль превеликий духовенство в сих сторонах, єдина наша інтелігенція, є заковтунами кацапами, апатичними до всего. На низу дальше на північ від Карпат елемент польський випер значно дальше населенє руске на схід. Величка, а бачить ся те лучше, чим дасть ся висказати. Се зовсім природне! Нужденні гори карпатські за мало мали сили атракційної для зайшого населеня, як низини, впрочім се річ звичайна також і з сего огляду, що підчас пересувань всяких селитьб народів рівнини давали лучшу дорогу, як сторони гористі або горбоковаті. Задля обох сих причин є всі наші повіти гірські і підгірські в цілій Галичині (значить і у східній) чистійші що-до рускости, чим на низинах. Що населенє руске було колись дальше висунене на захід і на низинах западної Галичини, се не є пустою фразою. Чує ся нераз від фахових людей і то Поляків на заході, що

досліді язикові вказують, що Русини замешкували захід чи аж не під Краків. Ба й в самім Кракові живуть люди, від котрих доводило ся почути слова, що ще перед впровадженем християнства в Риму Мешком правили ся богослуженя декуди після східного обряду на заході, а в особенности в самім Кракові. Краківські Русини повинні піднести голос в сій справі, бо знаю, що недавно тому один з інтелігентів руских в Кракові мав готову до друку розвідку в сій квестії оперту на довголітних дослідах, та лише через свою смирність досі не опублікував її. На кождий спосіб експедиція, зроблена кимось з наших учених в сї сторони, зробила би неоднє цікаве відкритє на кождім поли. На се не треба навіть фахового, щоби бачити по назвах осель, сіл і т. и., доки ідуть сліди русини між Мазурями. Та дарма! чи населенє руске з сих сторін виперто, чи спольщено насильно, чи польонізація відбувала ся повільно, от хочби через дифузію, при котрій барва рускости зникала, вислід нині є один, а то, що окрім Підкарпатя по Татри, низини є нині польські. Тому, коли відчитує ся старі шпаргали, то не на те, щоби прав своїх мали ми доходити, але на се, щоби правду для правди. Але пригляньмо ся практичній стороні сеї квестії: потрібі церковної організації росейних по Мазурщині Русинів.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

— Календар. В п'ятницю: руско-кат. Венедикта; рим.-кат. Руперта. — В суботу: руско-кат. Агація; рим.-кат. Сикста папи.

— О. Семіоноф обжалував нашого редактора за обиду чести з причини звісної дописи з Коломиї про его гімназійні та академічні часи. Вже передтим давнійше о. Семіоноф зробив був карне донесенє на нашого редактора за наші ревеляції з Відня, але коли при переслуханю у слідчого суді редактор п. Лев Лопатинський прийав на себе відвічальність і підняв ся доказу правди, — ся справа до тепер десь... залгас. Не маємо тої сумнівої приємности знати о. Семіонова лично, ані не бачили его на очі, але наші інформації походять від таких достовірних осіб, що і тепер з цілим свокоєм ми приняли на себе відвічальність. Загальна опінія вже видала свій суд на о. Семіонова — тепер він хоче его мати по §§.

— Тарасове сьвято в Стрию. Руско-українська молодіж тутешньої гімназії устроює в суботу дня 28. с. м. в гімнастичній сали вечерниці в честь Тараса Шевченка. Початок о 6¼ год. вечером.

— З Бродів доносять нам, що виділ тамошньої руско-української бурси набув в сих днях в середмістю реальність, зложеноу з мурованого дому і великого саду, за ціну 8.000 К. На сю квоту зложив ся запис бл. п. Кардинала Сембратовича 2.000 К, кількасот К призбираних дрібними датками в брідській «Самопомочи». Руско-українська бурса в Бродах, як знаємо, заснована з початком сего шкільного року заходами кількох одиниць, без закладового капіталу, удержувала ся виключно жертвами добродіїв з Брідщини. Они певно й тепер не відкажуть своєї помощи і щедрійшими датками допоможуть виділові бурси сплатити затягнений довг і удержувати бурсаків.

— Тарасове сьвято у Львові. Ученики рускої гімназії у Львові устроїли нині рано в великій сали «Народного Дому» поранок в честь Тараса Шевченка. Всї точки багатой програми випали дуже гарно. Вечерок почав ся вступним словом учен. VII кл. Луніва, а скінчив ся промовою проф. Кокорудза.

В неділю устроюють ученики в тім самій сали концерт з сею самою програмою для ширшої публіки.

— Новий «руский» дневник — як нам доносять — пічне небавом виходити у Львові заходами і накладом польско-кацапської спілки. Его редакторами мають бути ті співробітники Dziennik-a і Słow-a polsk-ого, що знають руску азбуку. Репортерів та інформаторів доставлять кацапи. Передплачувати будуть польські дідичі, а гратисових читачів між форналями і офіціальністами, а вкінці по читальнях Качковського чей трохи найде ся; решту прочитають бойки на «краківскім». Сей польско-кацапський орган буде мати на меті поборювати дотеперішну руско-українську прасу.

— З товариства «Труд» у Львові (Ринок 39) В складі нашого товариства маємо в запасі і в великій виборі і по цінах уміркованих: полотна на міру і штуками, килими краєвого солідного

виробу, великі і малі до ужитку домашнього і для церков, гарні вишивки до сорочок, краватки з руским гафтом і звичайні, пояси і фартушки гнуцької силної і гарної роботи і фабричні, кафтанки білі і кольорові, пончохи і шкарпетки, ручники фабричні і з ручних варстатів, сервети, серветки, хустинки, словом все, чого лише в господарстві домашнім треба. Просимо оглянути наш склад і купувати, а ми певні того, що кожного нашим товаром вдоволимо.

Дирекція.

— **3 Станиславова** пишуть нам: Дня 25. марця с. р. устроїла моєдїж тутешних шкіл середних в салі театральній поранок в память 42. рок-вни смерті Тараса Шевченка. Вечерок розпочав проф. Рибчук патріотичною і гарною промовою. Деклямація уч. Іванчука «Послання Шевченка», виголошена звінкам голосом і з повним розумінням найбільше сподобала ся. Також випали добре Б. Ленкого «На Тарасовій могилі» і В. Сьвітла «В очі».

«Чеський народний театр» в переїзді з Праги до Чернівців дасть 3 представлення в Станиславові: «Продана наречена», «Далібор» і «Отелло». Оголошення чеського театру писані в трьох мовах: німецькій, польській і руско-українській, але в рускій частині афіша на жаль повно ошибок.

Проти Станислава Горошкєвичя, директора Bank-u mieszczajsk-ого, вийшло до тутешньої прокуратурі карне донесєне о сфалшованє білансу за р. 1902.

— **Огонь.** Дня 10. с. м. знищив огонь в громаді Соловій коло Курович, перемишляньского повіта, хати і будинки господарські Михайла Пельца, Максима Лучкова і Двоїри Фрайндліх, вартості 4.000 К. Будинки Михайла Пельца не були зовсім обезпечені, будинки Максима Лучкова на 1.000 К, а Двоїри Фрайндліх на 7.000 К. Причиною огню має бути підпал, а підозріє паде на Йойну Фрайндліх, мужа Двоїри, котрий мав то зробити для «інтересу». Слідство в сій справі веде ся.

— **Гімназія нового типу.** Краківські дневники доносять, що з ініціятиви товариства учителів висних шкіл утворив ся в Кракові комітет, котрий в імені 300 батьків вніс до соїму петицію о утворєне в Кракові школи середного типу, в котрій не учено-б зовсім греки, а задержано лише латину. Для переведєня сєї справи завязало ся окреме товариство, котрого статуту намісництво вже потвердило. Доси приступило до нег 150 членів.

— **Кара смерти за шпїонство.** Петербурський «Правіт. Вєстник» оголошує, що догенерішну кару за шпїонство замінєно на кару смерти.

— **Агєнти-обманці.** З Нового Торга доносять, що жандармерія увязнила двох спїльників єміграційного агєнта Войтїха Сєвіньского, котрий забрав 2.800 К від ємігрантів і утік до Америки.

— **Демонстрація студєнтів в Будапєшті** повторила ся вчєра перед полуднем. Около 1.000 студєнтів зібрало ся перед памятником гєнєрдів і при сьпіві коштєтєвского гимну зложила вієнець під памятником. О 12. год. студєнти розійшли ся.

— **«Гріб Аттилї?»** Німецькі часовиси донєсли недавно, що в Сьвятїм Іванї над Дравою якїсь сєляннин відкрив грїб Аттилї, к роля Гунів, та що до гробу мала вибрати ся окрема комісія з архєологів. І справді оводї прїїхала комісія з Градця, але розчарувала ся тим, що найшла Грїб був, але мїг мати що найменше 300 лїт, як можна було осудити із збрўї небіщїка. Комісія відїхала як вєпїшна і злєбна на німецьких дневникарїв, котрим дала ся надутї.

— **Зворот в справї Гумбертїв.** В звїсній справї обманства панї Терєси Гумберт і єї свояків настала важна змїна, котра, колиб показала ся правдивою, дала би дійсно доказ, що Терєса Гумберт є не абї якою мантїйкою і під сим зглядом заслужила собі справді на назву «великої Терєси». Ото дня 19. с. м. станув перед судєню слїдчим новий сьвідок, якїсь Гудєн, старший вже панок, котрий аж тепєр случайно дізнав ся на провінційї, що взагалї є якась справа Гумбертїв. Сєй Гудєн каже, що панї Терєса виманїла від нег перед кількома роками вєї єго родинні папєри, обїцюючи єму видобути свадщину по єго дуже богатїм і бездїтно помершїм вуйку. Від тої пори не дала она нічого чути о собі. Є отже підозріє, що Терєса дістала дійсно в свої руки якусь велику свадщину. Слідство в справї тїй вже веде ся.

— **Атєнтат на замовленє.** Дня 6. лютого 1858. р. донєсли дневники, що на Фердинанда II, званого «неаполїтанским тигром» хтєсь виконав атєнтат, стрїляючи з пістолєта. Справника не зловлено, позаяк по стрїлі кинув ся в море і потонув. Говорєно о тїм богато, а відтак позабуто. Дперва тепєр вийшла правда на верх. Рїшард Мунк, здїбний але убогий маляр в Неаполи, малював портрєти євого земляка лєрда Марлї. Обговорюючи деспотичне правлієне Фердинанда II, почали говорити о можливостї атєнтату зі сторови гнетєного і приведєного до розлуки народа. Лєрд був сєй думки, що Італїїцї не здобудуть ся на сє, позаяк потреба не малої

відваги і самопосьвяти, щоби жєртвувати на сю цїль своє жите. Мунк однак сказав на сє: «Щодо того то не потреба бути так дуже відважним, абї була лише понука. От примїром, єслиб я знав, що сє змїнить мою гірку долю на лїпшу, то сєйчас рїшив бим ся на сє». Марлї не хотїв однак повірити словам Мунка і рада в раду, заложили ся оба о тисяч фунтів, єсли Мунк вистрїлїть в близькостї королївської повозки слїшим набєвом з пістолєта, то Марлї виплатить єму сєйчас повнєшу суму, єсли нї, — то відїбе собі сє образами. — Слїдуючого дня дістав начальник поліції короля Фердинанда слїдуючий анонімний лист:

«Ексцєлєнційо! Єсьм членом заговору і вїтягнув жєреб, в наслїдох чого буду мусїв стрїлити до короля підчас проходу. Однак гїджу ся скритоубїєством і не чую ся в силах до мєрду. Єсли однак не сповню сєго замаху, згїну в рук моїх товаришїв, а королєви то не богато помогло би, позаяк сєйчас инший заговірник пайде ся на мєє місце. Позїстає отже одиє спосїб, щоби уратувати королївське і мєє жите. Оголошїть в дневниках, що в полудне підчас проходу короля по побережю моря, хтєсь вистрїлив до єго велїчества з пістолєта і по вистрїлі кинув ся в море та певно потонув. Сє одинокий спосїб — в протївний случаю грозить королєви велика небєзпєка, скїльки разів лише опустить палату». Лист сєй відїїс бажаний успїх. Другого дня вичитав лєрд Марлї в дневниках про атєнтат, а ще до того Мунк отовїв єму цїлком докладно, як то він по вистрїлі кинув ся в море, як боров ся з філіями, як довго плїнув під водою, заки дістав ся на бєрег — а лєрд повїрив єму і виплатив 1000 фунтів штерл. В яких 20 лїт потїм маляр Мунк розбогатївши, звернув лєрдови одержану суму, а тепєр відкрив правду, котру оголосив одиє з італїйських дневникїв.

— **3 зєлізницєв.** Полуднєво-німецькій австрє-угорський рух звязковий. — В днєм 1. цьвітїя 1903. входить в жите додаток II до тарифа для перевозу худоби розкладом і т. п. з Донавєшїнгєн і т. д. до Будваїс і т. д.

— **Жєртви.** Для убогї вдови Ц-ї прислав ВПр. о. Грїцїкєвич з Вязовницї 1 К; разом доси 36 К.

Для Р. Тов а пєд. за стїнний калєндар прїслав на нашї руки ВПр. о. Грїцїкєвич з Вязовницї 1 К.

— **3 перемискої єпархїї.** Канонїчну інституцію одержали: о. Петро Лучєчко на Мїгову, о. Віктор Кравчїк на Яжїв і о. Модєст Коцюба на Близянку. — До канонїчної інституції вїзванї: о. Дїонїз Венгрїновїч на Крєчєвичї, о. Петро Янїв на Гнїду, о. Іосїф Гамєрський на Лубно і о. Володїмир Венгрїновїч на Нижанковїчї. — Завідатєльства одержали: о. Михайло Лев в Залужї, яворївского деканату, о. Фїларєт Ямїньський в Раднїчях і о. Лев Саламон в Чєстїнях. — Правїтєльство продовжїло дотацию з релїгїйного фонду на дальшїй одиє рік для сотрудникїв в Чайковїчях і Вєрхратї.

Посмертні оповїстки.

— **Олексє Макаревїч,** податковий офіціал в Сяноцї упокоїв ся дня 24. с. м. в 39. роцї жатї. В. є п.!

Наука, штука, література.

— **Рєпертуар Руского народного театру у Львовї.**

Нинї в четвєр, дня 26. марця премїєра: «Ворожбит», комєдія в 3 дїях Гр. Цєглиньского.

Субота, дня 28. марця: «Украденє щастє», драма в 5 дїях з сьпївами д-ра Ів. Франка.

— **3 Руского народного театру.**

Катєрина, опера в 3 актах Н. Аркаса, лїбрєтто нїєлї Шевченка. — Не давно тому ми помїстїли булї дуже похвальну оцїнку сєї оперї з Коломїї. Мїмо сєго она не стїгнула стїльки публїки, як належало би сподївати ся, булї може, що з причини пїдвїсєня і так вжє не дуже дешєвих цїн. Опера лїше середно подобала ся публїцї, а майже загально випав такий осуд, що вжє прєвмїїшє слухає ся «Пїснї в лїдїх», бо нема там тої прєтенсіональностї, що в «Катєрїнї», а лїбрєтто хотє рївно нємїчне та молотїєне, носїть на собі бодї цїху бїльшого оживлєня та вєсєлостї. Автор лїбрєтта «Катєрїнї» не старав ся олицєтворити єлїчне оповїданє Шевченка та надати єму драматичну силу, але прямо дає перєповїєтї, чи там прєсєпїєвати єго вивєдєним особам. Отже замїєть вивєєтї романс Андрїя з Катєрїною, відтак прїхїд і залїцїня Москаля Івана, якї завернули голову Катєрїнї, прєрєсторєгї баяка і потайнє потуранє слабї матерї — на якїй би інтрїзї могла роавнїтї ся дальша акція — автор вивєдїє вїдразу зрадєного Андрїя, якїй прєповїдає в сьпївї, що они «кохалїсь з Катєрїною як голу-

бїв пара, а тепєр розїїшли ся, як чорная хмара». За хвилю виходить Катєрина та прєсєпїєвує, що она любить Москаля, а коли разом з гуртом надїїшов Москаль, він вжє і хоче спєкати ся Катрї.

В другїм актї вжє знов вєсьє готєво, а як оно стало ся, треба прєповїдати: дїтина лєжить в колїсцї, матї плачє, Андрїї жалує а баяко нарїкає, що донька стала покїдкою московкою. Нарєштї прїходить Катрїя з водою (!) і баяко проганяє єї мїмо прєсєб і благањ. Сє акт незвичайно плаксївий і монотонїє, але послїдний може вєще незручїїше уложєний, бо єго в цїлостї виповнює сьпїв прогнаної Катрї, яка стрїчає Москалїв з Іваном, а коли они одцуралїсь єї сїна безбачєньєка, кїдаєсь з бєрєга у рїку.

Отсє тї недостатки лїбрєта, якї богато зашкодїли і музїцї. Наш коломїйський, фаховий критик добачує в оперї впливїв росїйських, польських, нїмецьких, вагнєрївських та італїйських (Донїцєтї-єго, Беллїнї-єго і Россїнї-єго), особлїво в першїм актї і в увертурї, від другого акту панує неподїльно українська пієня. Нє гадаємо квєстїонувати тих жєрєл, анї аподїктично висказувати сьвїй осуд що-до музїчної частї. Замїтїмо однак, що про орхєстральну частє не можна булї виробити собі що-до композитора жадного погляду, бо сє, що ми чулї, булї — прямо не єго. Дирєкція театру замїєть лєвоально закупїти музїкалїя у автора, вїккрїстала сєю обставїну, що з Росїєю нема жадної конвенцїї що-до авторської власностї і уладїла собі рїч дадєко... дешєвше. Отсє купїла Фрїтєнїановїч вїзятє за 5 рублїв, і дала єго «розкїнути на інструментї» — п. Косєаковї. Чи сє прє європєїєки і по культурному, лїшаємо на бодї, алє думамє, що лєда фєльдвєбєл від банди бул би вїзязав ся може лїпше з такої інструментациї, до якїї треба бодї докладного обїзнаня з даннїми інструментами, не говорячи вжє про науку гармонїї і контрпункту. Тому можемо мати лїшєнь жалє до директора п. Губчакя, що не подав нашїї єтолїчнїї публїцї (за пїдвїсєнї цїнї) сєї гарної оперї в оригїнальнїї шатї, якою вївїнував єї композитор, або бодї не поручив інструментациї якому досьвідному музїкови.

Що-до виконаня сєї оперї мусїмо замїтїти, прєредовїєм, що темпа булї подекуди рїшучо за повільнї, так що навїть сьпїваки не могли вїстарчїти з віддїхом. І можна булї почути прї: «Во (віддїх) жє!», або «тебе голу (віддїх) бочку...», що мало значити: Боже! тебе голубочку і др. Впрочїм слїдно булї на сьпїваках утому, чому і не можна дївувати ся при надуживаню одного і того самого ансамблю до майже щодєнного граня. Найлїпше випали мужєскї партїї п. Петровїчя, як нещасливого коханця Андрїя, п. Рубчакя, як баяка і п. Леонтовїчя, як Москаля. П-нї Рубчакєва не має відповїдної драматичної силї анї в голосї анї в грї, щоби хотє в частїнї відповїєтї дуже труднїї партїї Катєрїнї, а п. Стефановїчєва, хотє і заблїєнула кїлькама сьвітлїми, нїзькїми тонама, в цїлостї не проявила сьвого звїсного драматичного талану.

Надто гра артїстїв доказує, що у сьпїванїх пєсах они лїше «маркують» сам сьпїв, а на гру не звєртають уваги. А іменю при сьпївї треба шїроких, поєтичних і обдуманих рухів та поз, щоби они доповїдали те, що часамї не кочє вїзраєне слово не нїскажє. В тїм згїядї можна би вєїм виконавцям закінувти штїєвнїє, заклопотанє і брак мїмїчних єрєдств. Сє можна осягнути лїше вїтрєвалою працєю на прєбах.

— (—) Оперєта Гр. Квїткї «Сватанє на Гончарївцї», яку вчєра вїставлєно, мала сєреднїй успїх як під зглядом виконаня так і касовим. Найлїпше випала комїчна роля дурного Стєцька (п. Шєрємєта) і вїкликєвала грїмкї оплєски. Дуже добре грали п. Гємбїцкїї і п-ї Осїєвїчєва ролї родїчїв Улянї (п-ї Рубчакєва) але зато слабше сьпївали, чого впрочїм від них, як неспїваків, годї вїмагати П. Петровїч протївно — добре сьпївав, а за холодно грає ролю аманта коваля Олексїя. П-ї Рубчакєва вїйшла побїдно із своїї грї. П. Барвїньскїї, якє сват, бул, як то кажуть, в сьвоїм сєсї, бо яко заслужєний садат говорив по росїйськї. Малї ролї п. Рубчакєва якє баяка Стєцька, і п. Дяковє якє другого свата, вїйшли добре. Танєць прїкїнци штуки випав мїаво. Публїки булє небогато.

— **Рєпертуар Львівської Фїльгармонїї.** В пятнїцю, дня 27. і в недїлю дня 29. с. м.: великі концертї Вагнєрївскї при сьпївучастї Александра Бандєвєского, Ірїнї Богус, Марушї Чєльньскїї, М. Гїзїньского, Теодора Борковського і «Хору академічного».

Телеграми.

Вїдєнь, 26. марця. На нїнїшнїм засїданю державної радї вїнеслї інтєрпєляцїї: пос. Барвїньскїї і тов. в справї лїхої господаркї в громадах в Галїчїнї; пос. Вас. Яворський і тов. в справї незаконного поведєня староства в Рогатинї єупроти читальнї «Прєсєвїтї» в Колоколїнї.

